

Remiss av SOU 2024:30 "En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga" (S2024/00978)

Journalistförbundet har tagit del av förslagen i utredningen "En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga". I utredningen föreslås att en ny myndighet, Myndigheten mot ungdomskriminalitet (MUK), ska inrättas. Syftet är att staten ska ansvara för att gripa in, besluta om och följa upp brottsförebyggande åtgärder för barn och unga som riskerar att begå allvarlig brottslighet. Journalistförbundets yttrande begränsas till de delar av utredningen som rör inskränkningar av offentlighetsprincipen och meddelarfriheten.

I utredningen föreslås det att sekretess ska gälla för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden i verksamhet vid MUK om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men. Bestämmelsen ska införas i 35 kapitlet i Offentlighets och sekretesslagen (OSL). Det ska även införas en upplysningsbestämmelse i lagen om brottsförebyggande åtgärder för unga om denna bestämmelse.

Den föreslagna sekretessbestämmelsen har ett omvänt skaderekvisit vilket innebär att sekretess blir huvudregel. Journalistförbundets erfarenhet är att denna typ av bestämmelser i praktiken innebär en absolut sekretess. Enligt Journalistförbundet är bestämmelsen generell i det avseendet att den föreslås omfatta alla uppgifter om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som förekommer inom MUK. Det riskerar enligt

Journalistförbundet att göra det svårt för media och allmänhet att få insyn i myndighetens verksamhet. Att det finns goda möjligheter till insyn i den nya myndighetens verksamhet är av vikt, inte bara för samhället i stort, utan även för de ungdomar som berörs, eftersom det kan bidra till att avslöja missförhållanden inom den nya myndigheten. Mot den bakgrunden anser Journalistförbundet att bestämmelsen bör ges ett rakt skaderekvisit.

Enligt utredningens förslag ska MUK kunna fatta beslut individuella brottsförebyggande åtgärder för unga (se 3 kapitlet, 1 §, lagen om brottsförebyggande åtgärder för unga). Enligt Journalistförbundet bör beslut enligt lagen inte omfattas av sekretess. Detta bör förtydligas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Utredningen gör bedömningen att den föreslagna sekretessen inskränker rätten enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter. Samtidigt framgår det av utredningen att "med hänsyn till utredningens art och omfattning och den begränsade tidsramen är frågan om den så kallade meddelarfriheten inte närmare utredd. Frågan bör därför utredas vidare. Då den föreslagna sekretessen är till för att skydda uppgifter av integritetskänslig karaktär bör det dock vara motiverat att reglera en inskränkning."¹

Journalistförbundet kan inte se att utredningen innehåller något förslag om att meddelarfriheten ska inskränkas eftersom det inte presenteras något förslag till förändring av 35 kapitlet, 24 §, OSL. Journalistförbundet kan inte heller se att det finns skäl att inskränka meddelarfriheten. Som framgår av ovan är det av stor vikt att det finns goda möjligheter till insyn i den nya myndighetens verksamhet, inte minst för de ungdomar som berörs eftersom insynen kan bidra till att avslöja missförhållanden inom den nya myndigheten. Den möjlighet att slå larm till media som meddelarfriheten ger är avgörande för att upprätthålla goda förutsättningar till insyn.

Journalistförbundet delar inte utredningens bedömning att den föreslagna sekretessen bör inskränka meddelarfriheten. Journalistförbundet tillstyrker därmed förslaget om att inte göra någon förändring av 35 kapitlet, 24 §, OSL.

*Ulrika Hyllert
Förbundsordförande
Journalistförbundet*

¹ Se SOU 2024:30 "En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga", sid 371.